

Stanisław KOZIEJ

**POLITYKA BEZPIECZEŃSTWA
i SYSTEM OBRONNY
PAŃSTWA**

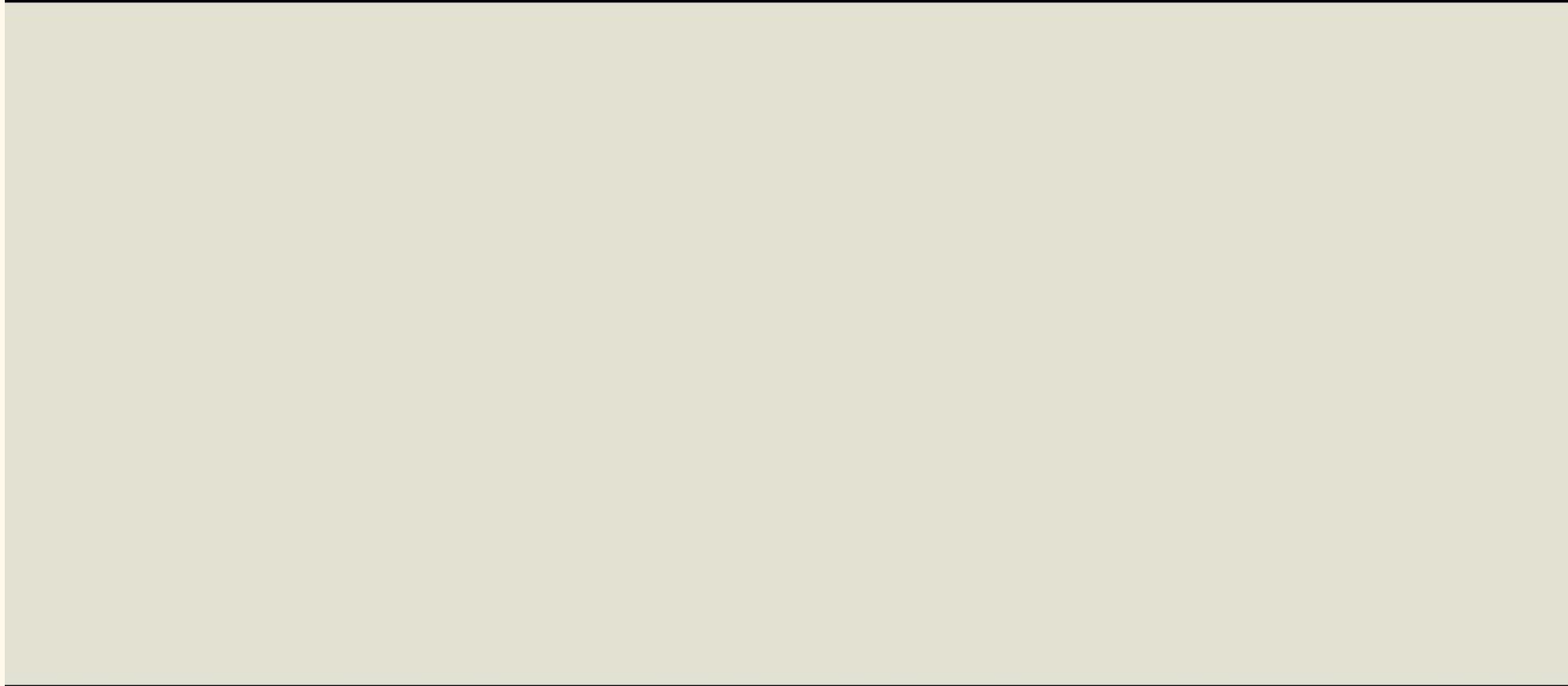
**CZ.3. Strategia
preparacyjna**

**www.koziej.pl
[@SKoziej](https://www.instagram.com/SKoziej)**

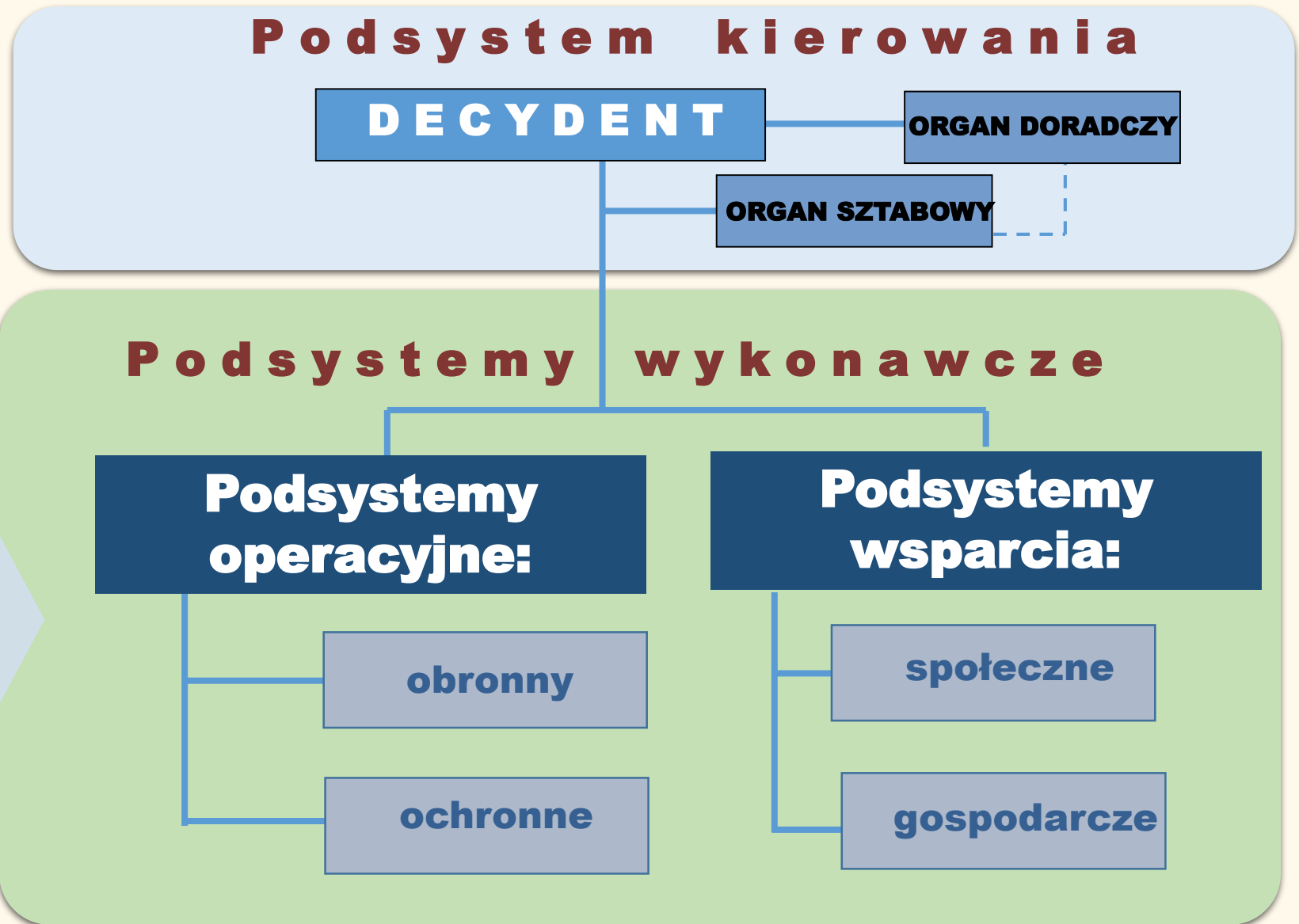
STRATEGIA PREPARACYJNA (PRZYGOTOWAWCZA):

**JAK PRZYGOTOWYWAĆ
SYSTEM BEZPIECZEŃSTWA NARODOWEGO
DO REALIZACJI ZADAŃ OPERACYJNYCH?**

BIAŁA KSIĘGA BEZPIECZEŃSTWA NARODOWEGO *(film)*

System bezpieczeństwa narodowego

Zewnętrzne filary bezpieczeństwa

- NATO
- UE
- Partnerstwo z USA
- Partnerstwa regionalne

Strategia preparacyjna – opcje

- 1. Umiejdzynarodowienia** systemu bezpieczeństwa narodowego: podkreśla przygotowanie systemu bezpieczeństwa narodowego, którego priorytetem jest maksymalne **wykorzystanie szans** wynikających ze współpracy międzynarodowej;
- 2. Usamodzielnienia** systemu bezpieczeństwa narodowego (**autarkia strategiczna!**): oznacza **konieczność** przygotowania systemu bezpieczeństwa narodowego, którego priorytetem jest maksymalizacja narodowego potencjału bezpieczeństwa;
- 3. Zrównoważonego integrowania** systemu bezpieczeństwa narodowego: podkreśla **możliwość** przygotowania systemu bezpieczeństwa narodowego do zrównoważonego wykorzystywania zarówno szans wynikających ze współpracy międzynarodowej, jak i racjonalnie umacnianych zdolności sukcesywnie integrowanego narodowego potencjału bezpieczeństwa.

Priorytety działań na rzecz wzmocnienia zewnętrznych filarów bezpieczeństwa Polski

▪ NATO:

- **Odstraszanie przed wszystkimi zagrożeniami (jądrowe, hybrydowe, cyber-...) oraz obrona kolektywna przed otwartą agresją**
- **Aktualizacja planów ewentualnościowych, w tym wobec zagrożeń hybrydowych (agresja podprogowa, ograniczona)**
- **Wzmocnienie flanki wschodniej**
- **Więzi transatlantyckie**

▪ UE:

- **Konsolidacja wewnętrzna i strategiczność UE na polu bezpieczeństwa**
- **Zapobieganie podziałom na UE różnych prędkości, w tym peryferyzacji Polski**
- **Współpraca UE-NATO**

▪ Partnerstwo z USA:

- **Monitorowanie zbieżności (lub ... nie!) interesów strategicznych,**
- **Zwiększona obecność wojskowa**

▪ Partnerstwa regionalne

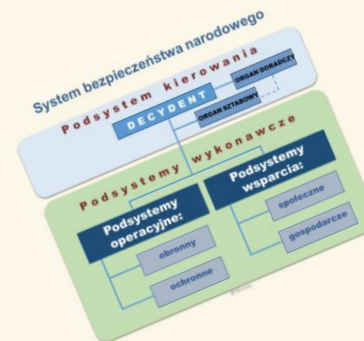
- **TW, V4, Trójmorze, Ukraina...: zbieżności i rozbieżności interesów**

STRATEGIA PREPARACYJNA: PRIORYTETY PRZYGOTOWANIA SYSTEMU BEZPIECZEŃSTWA NARODOWEGO

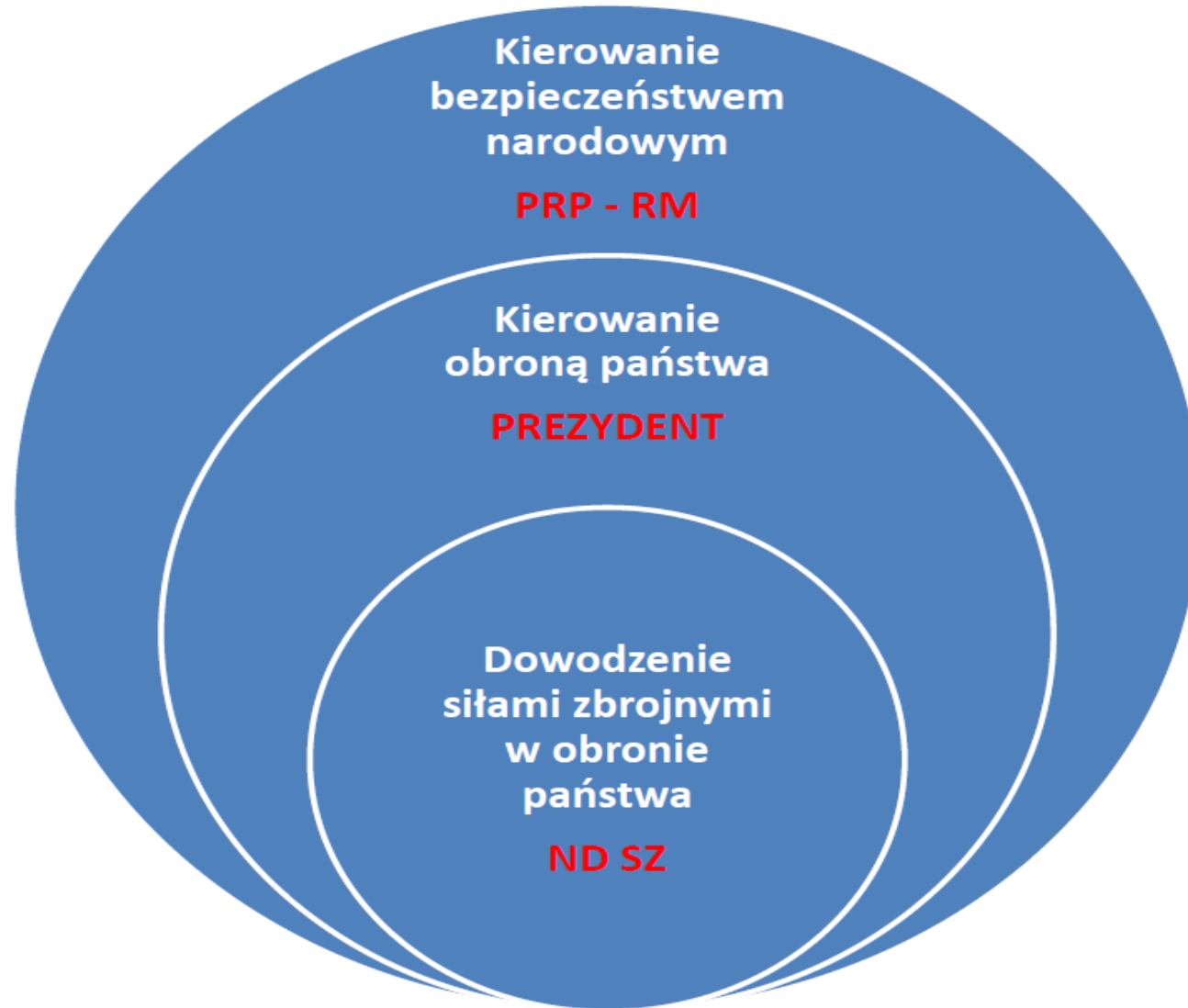
**1. Podsystem kierowania
bezpieczeństwem - integracja**

**2. Podsystemy operacyjne -
profesjonalizacja**

**3. Podsystemy wsparcia –
powszechność przygotowań**

Kierowanie bezpieczeństwem narodowym, w tym obroną państwa

KIEROWANIE STRATEGICZNE

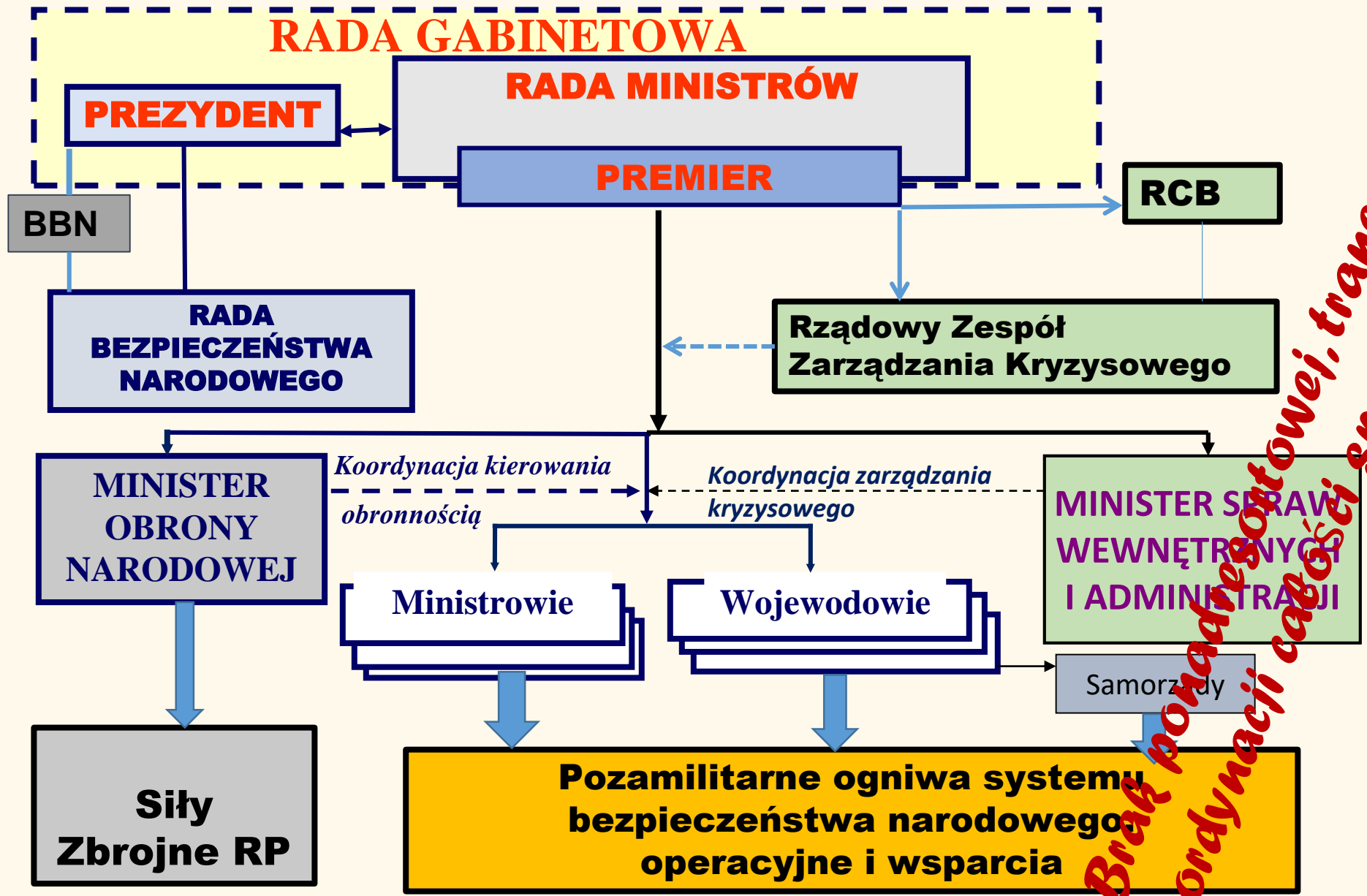
- **Bieżące planowanie, programowanie i organizowanie bezpieczeństwa narodowego**
- **Zarządzanie kryzysowe**
- **Stany nadzwyczajne**
 - **Stan klęski żywiołowej**
 - **Stan wyjątkowy**
 - **Stan wojenny**
- **Kierowanie obroną państwa**

DOKUMENTY STRATEGICZNE

Potrzeba nowelizacji

SYSTEM KIEROWANIA BEZPIECZEŃSTWEM NARODOWYM

Brak ponadsektorowej, transsektorowej koordynacji całego systemu bezpieczeństwa

EWOLUCJA SYSTEMU KIEROWANIA I DOWODZENIA SZ NA PRZEŁOMIE XX/XXI w.

PRL – partyjne zwierzchnictwo nad SZ - SKiD jednolity, polityczno-wojskowy

Wojskowo-polityczne kierowanie i strategiczne dowodzenie

- MON = żołnierz i partyjny polityk (członek kierownictwa partii – BP/KC PZPR)
- Szef SG = organ pomocniczy MON w dowodzeniu SZ (też członek BP/KC PZPR)

MON: pełna władza - pełna odpowiedzialność

Okres wdrażania i rozwoju cywilnego zwierzchnictwa (kontroli) nad SZ – SKiD nie zrównoważony

Cywilne kierowanie polityczne

Strategiczne dowodzenie wojskowe

- MON = cywilny polityk z politycznym i niewielkim merytorycznym (kadrowym) władztwem nad SZ
- Szef SG = strategiczny dowódca sił zbrojnych (ryzyko autonomizacji; casus „obiadu drawskiego”)

MON: mała władza – mała odpowiedzialność

Okres rozwiniętego cywilnego zwierzchnictwa nad SZ (reforma z 2013 r.) – SKiD polityczno-strategiczny

Cywilne kierowanie polityczne

Kierowanie polityczno-strategiczne SZ

Dowodzenie wojskowe

- MON = cywilny polityk o dużych kompetencjach władczych wobec SZ (polityczne, kadrowe, organizacyjno-rozwojowe, operacyjne)
- Szef SG = strategiczny organ pomocniczy MON (polityczno-strategiczny tandem MON+szef SG)

MON: duża władza – duża odpowiedzialność

Po „kotrreformie” z 2018 r.– SKiD niestrategiczny i woluntarystyczny politycznie

Cywilne kierowanie polityczne

(woluntarystyczne, niestrategiczne)

Dowodzenie wojskowe („półstrategiczne”)

- MON = cywilny polityk o dużych kompetencjach władczych wobec SZ, ale bez obowiązku/możliwości korzystania z realnego pomocnictwa strategicznego szefa SG
- Szef SG = dowódca SZ, ale bez pełnych kompetencji strategicznych (formalnie zostają u MON)

MON: duża władza – mała odpowiedzialność (woluntarystyczne cywilne władztwo nad SZ)

SYSTEM KIEROWANIA I DOWODZENIA SIŁAMI ZBROJNYMI (SKiD do 2019 roku)

Poziom państwa

Kierowanie polityczno-strategiczne siłami zbrojnymi i obroną państwa przez organa władzy państwowej (PRP, RM, MON, z pomocnictwem szefa SGWP)

Zwierzchnictwo nad SZ

Prezydent

Rada Ministrów

MON

Szef

Sztabu Generalnego

W czasie wojny

Poziom sił zbrojnych

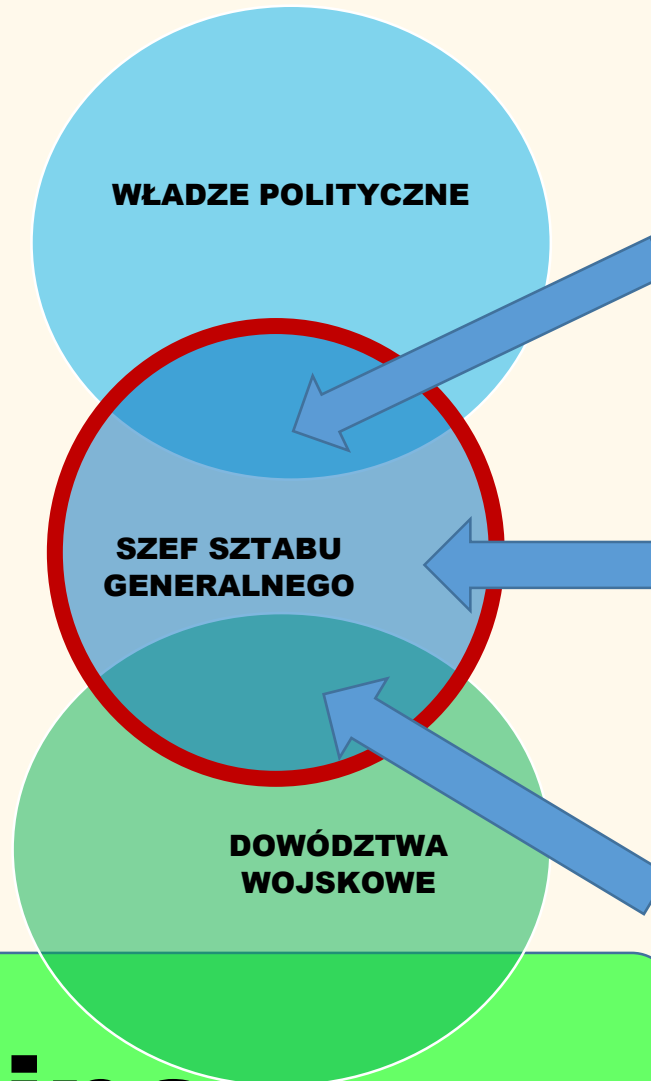
NDSZ

Dowództwo SZ (DGen, Doper)

SIŁY ZBROJNE

Dowodzenie siłami zbrojnymi w czasie pokoju, kryzysu i wojny przez organa wojskowe (DGen, DOper, w cz. wojny = NDSZ)

**ROLA SZEFA SZTABU
GENERALNEGO JAKO
ZWORNIKA SYSTEMU
DEMOKRATYCZNEGO,
CYWILNO-
WOJSKOWEGO
KIEROWANIA SIŁAMI
ZBROJNYMI**

Zadania szefa SG:

- **Doradza Ministrowi Obrony Narodowej (w czasie wojny – także Prezydentowi RP) w kierowaniu SZ**
- **Planuje obronę państwa przez siły zbrojne oraz programuje ich wieloletni rozwój**
- **Nadzoruje z ramienia MON (w czasie wojny – także PRP) realizację zadań przez dowództwa SZ**

Siły Zbrojne

ZMIANA ROLI SZEFA SZTABU GENERALNEGO: staje się Dowódcą SZ (SKiD od 2019 roku)

Poziom państwa

Kierowanie polityczno-strategiczne siłami zbrojnymi i obroną państwa przez organa władzy państwowej (PRP, RM, MON, z pomocnictwem szefa SGWP)

Zwierzchnictwo nad SZ

Prezydent

Rada Ministrów

MON

W czasie wojny

Szef Sztabu Generalnego

Poziom sił zbrojnych

NDSZ

Dowództwo SZ

SIŁY ZBROJNE

Dowodzenie siłami zbrojnymi w czasie pokoju, kryzysu i wojny przez organa wojskowe (DGen, DOper, w cz. wojny = NDSZ)

ZMIANA SYSTEM KIEROWANIA I DOWODZENIA SIŁAMI ZBROJNYMI (SKiD): ryzyko woluntaryzmu zwierzchnictwa cywilnego

Poziom państwa

Kierowanie polityczno-strategiczne siłami zbrojnymi i obroną państwa przez organa władzy państwowej (PRP, RM, MON, z pomocnictwem szefa SGWP)

Zwierzchnictwo nad SZ

Prezydent

Rada Ministrów

MON

W czasie wojny

Poziom polityczny państwa zostaje bez fachowego doradztwa

Poziom sił zbrojnych

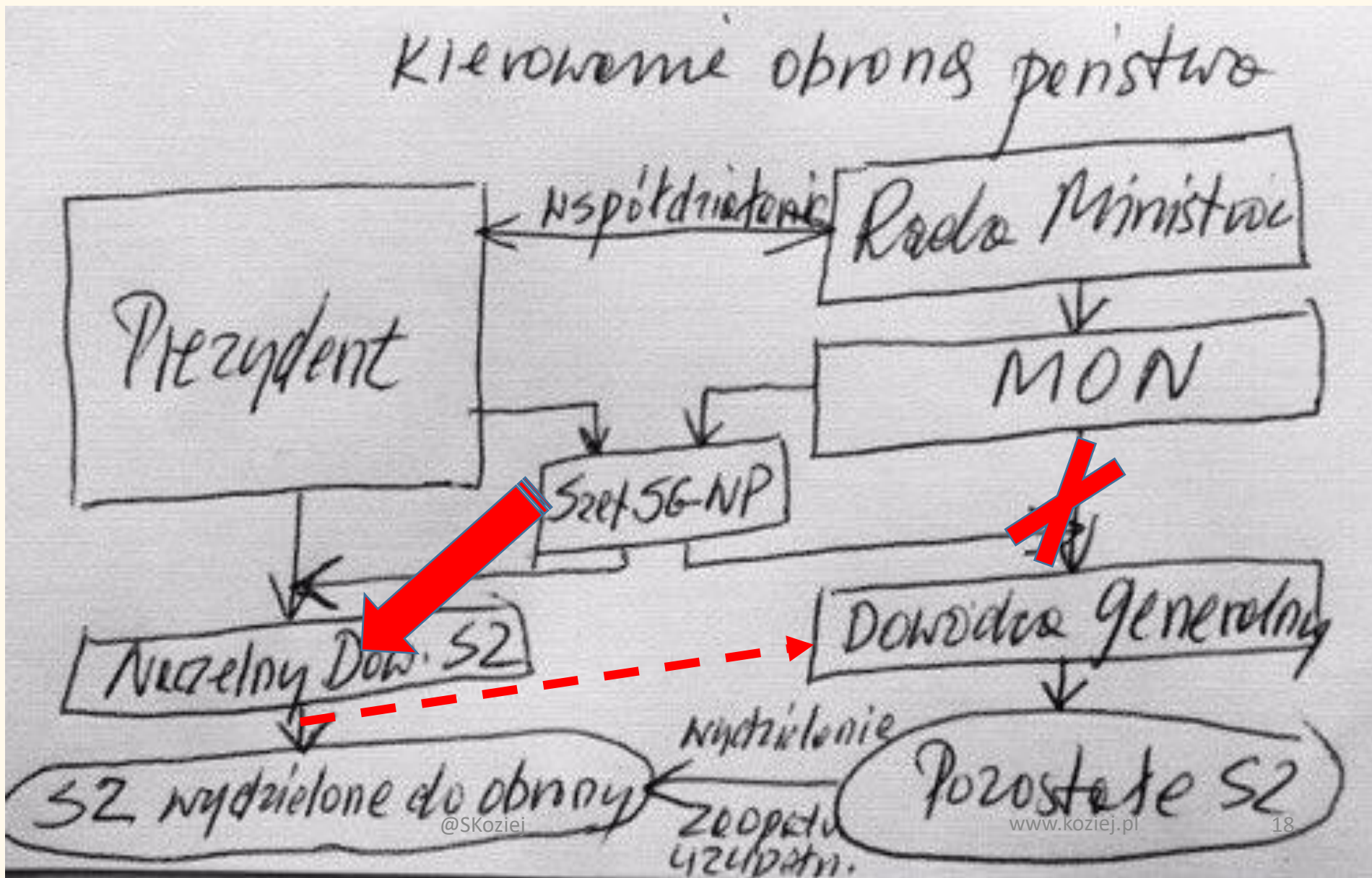
NDSZ

Szef Sztabu Generalnego = Dowódca SZ

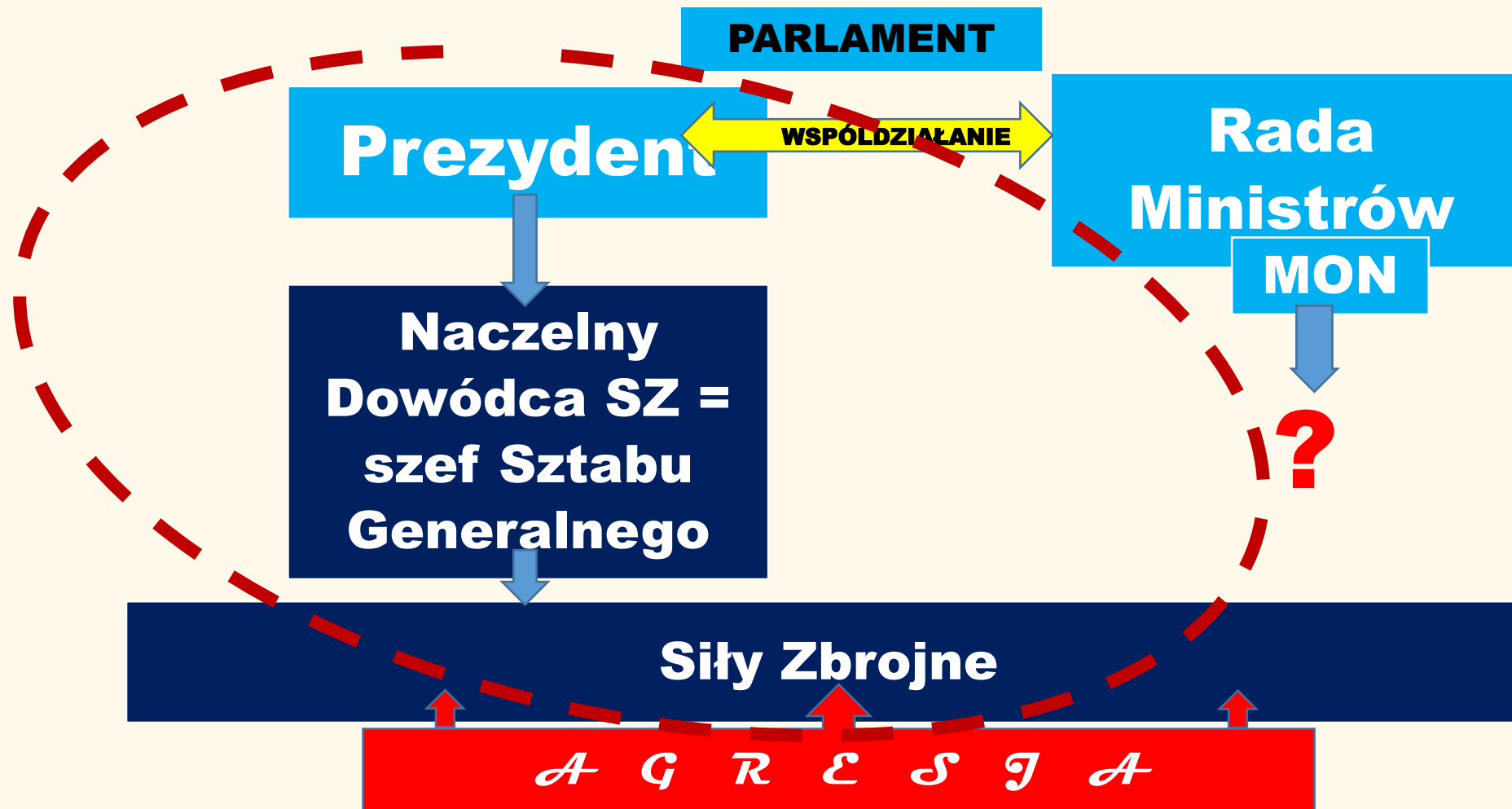
SIŁY ZBROJNE

Dowodzenie siłami zbrojnymi w czasie pokoju, kryzysu i wojny przez organa wojskowe (DGen, DOper, w cz. wojny = NDSZ)

Zmiany w systemie kierowania obroną państwa w czasie wojny

Błąd obecnej reformy
KIEROWANIA OBRONĄ PAŃSTWA W CZASIE WOJNY
(„resort prezydencki”)

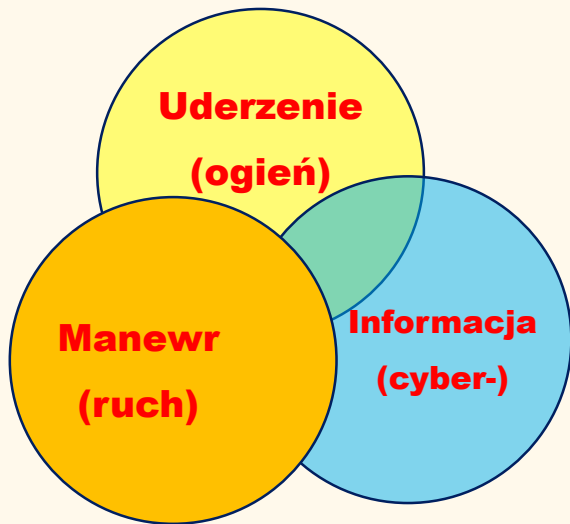

Priorytety rozwoju sił zbrojnych (wg GKRSZ- na 2017-26)

FALE MODERNIZACJI TECHNICZNEJ SIŁ ZBROJNYCH

Czynniki walki zbrojnej

Uderzenie i manewr
informacja

Pierwsza fala (pierwsza dekada XXIw.) – Program Rozwoju SZ z 2001 r.:

- ❖ F-16, Rosomak,
- ❖ Spike

Druga fala (druga dekada) – Program Rozwoju SZ z 2012 r.:

- ❖ Obrona przeciwrakietowa,
- ❖ śmigłowce

Trzecia fala (trzecia dekada) – wieloletni program rozwoju SZ na 2017-26

- ❖ **Cyberobrona**
- ❖ Bezzałogowce
- ❖ Broń inteligentna z technologiami satelitarnymi

Wielkość i organizacja SZ

- **Budżet SZ: 2% PKB (co najmniej 20% na modernizację techniczną)**
 - plan do 2030r.: 2,5% PKB
- **Wielkość: 100 tys. żołnierzy zawodowych oraz 20 tys. NSR**
 - plan do 2032r.: 200 tys., w tym 150 tys. żołnierzy zawodowych
[uwaga: rozbieżność budżet zwiększony o ¼; wielkość SZ – prawie dwukrotnie; ryzyko dla jakości]
- **Struktura: RSZ (WLąd, SP, MW, Wspec + **WOT**) oraz rodzaje wojsk i służb (np. artyleria... saperzy... łączność... logistyka...)**
 - ***WOT jako RSZ – błąd;*** powinny być rodzajem wojsk w każdym RSZ
 - **WOT a rezerwy SZ na czas wojny**
- **Dyslokacja**
 - **Problem wzmocnienia „ściany wschodniej”**

Pozamilitarne podsystemy operacyjne

- **Służby specjalne (AW, ABW, CBA) – problem nadzoru**
- **Policja – uniknąć upolitycznienia**
- **Straż Graniczna – granice zewnętrzne UE**
- **Straż Pożarna – załączki OC na W**
- **SOP - profesjonalizm**

Gospodarcze i społeczne podsystemy wsparcia

- **Przemysł obronny - unowocześnienie**
- **Zapasy strategiczne – poziom krytyczny**
- **Systemy Komunikacji – infrastruktura krytyczna, cyber**
- **Edukacja – powszechność przygotowań**

POTRZEBNY PROGRAM RESTYTUCJI SYSTEMU BEZPIECZEŃSTWA NARODOWEGO: CELE STRATEGICZNE

1. Zapewnić państwowo-strategiczne podejście, zamiast partyjno-politycznego, do spraw bezpieczeństwa narodowego, w tym natychmiast uruchomić *nowy cykl strategiczny* przygotowań państwa w sferze bezpieczeństwa (II Strategiczny Przegląd Bezpieczeństwa Narodowego, nowa Strategia Bezpieczeństwa Narodowego, znowelizowana Polityczno-Strategiczna Dyrektywa Obronna/Bezpieczeństwa, Strategiczny Program Przygotowań Obronnych/Bezpieczeństwa ...).

2. Odbudować wiarygodność międzynarodową i odzyskać zaufanie sojuszników (z NATO i UE), w tym przez polityczną deklarację celów strategicznych Polski w UE i gotowość włączenia się do głównego centrum integracyjnego.

3. W Siłach Zbrojnych RP:

- a) odideologizować i odpartyjnić *politykę kadrową*, w tym przywrócić do służby (pracy) w strukturach państwa zainteresowanych tym oficerów/generałów zwolnionych przez MON w ramach czystki kadrowej,**
- b) zlikwidować woluntaryzm w politycznym kierowaniu Siłami Zbrojnymi przez zapewnienie właściwego dla ustroju demokracji prawnej *systemu cywilnego zwierzchnictwa* na poziomie strategicznym (obligatoryjna rola pomocnicza szefa SG dla MON, a w czasie wojny także dla PRP),**
- c) przyjąć narodowe *plany operacyjne* (ewentualnościowe) użycia SZ zgodne ze scenariuszami ujętymi w PSDO i uzupełniające plany sojusznicze,**

d) w budżetowaniu SZ preferować przeznaczanie środków na ich *rozwój jakościowy* (techniczny, organizacyjny, szkoleniowy), a nie głównie ilościowy,

e) konsekwentnie kontynuować i przyspieszyć realizację obecnych *programów modernizacji technicznej* (obrona powietrzna, w tym przeciwrakietowa, śmigłowce, marynarka wojenna) oraz uruchomić nowe programy zgodnie z priorytetami tzw. „trzeciej fali modernizacyjnej”: systemy przeciwwaskoczeniowe (wywiad, rozpoznanie), cybersystemy, bezzałogowce, broń precyzyjna dalekiego zasięgu, technologie satelitarne,

f) przekształcić Wojska OT razem z Narodowymi Siłami Rezerwowymi w organizację przygotowywania *rezerw mobilizacyjnych* (ich pozyskiwania i szkolenia) dla wszystkich rodzajów SZ, w tym także dla oddziałów OT przewidzianych do mobilizacyjnego rozwinięcia na czas wojny,

g) rozwinąć Akademię Sztuki Wojennej w ponadresortową *Akademię Bezpieczeństwa Narodowego*, zajmującą się zintegrowanym, ponadresortowym, transsektorowym (comprehensive, multi-domain, cywilno-wojskowym, międzynarodowym i krajowym) bezpieczeństwem na poziomie studiów strategicznych.

3. W pozamilitarnych sektorach bezpieczeństwa:

- a) zintegrować *system kierowania bezpieczeństwem narodowym* na poziomie rządowym (Rządowy Komitet Bezpieczeństwa Narodowego, Rządowe Centrum Bezpieczeństwa Narodowego), wojewódzkim i samorządowym (przygotowania obronne + zarządzanie kryzysowe + obrona cywilna...),**
- b) zweryfikować w toku ćwiczeń i gier strategicznych i operacyjnych plany operacyjne funkcjonowania resortów, województw i samorządów w razie zagrożenia/kryzysu i wojny,**

- c) przyjąć programy pozamilitarnych przygotowań w dziedzinie bezpieczeństwa na poziomach krajowym, resortowych wojewódzkich i samorządowych,**
- d) odpolitycznić/odpartyjnić i profesjonalizować oraz modernizować państwowe *służby i stráže* bezpieczeństwa,**
- e) rozwijać *upowszechnianie wiedzy i kształtowanie świadomości strategicznej* instytucji społecznych, podmiotów prywatnych i obywateli w dziedzinie bezpieczeństwa, zwłaszcza przez rozwijanie współpracy z organizacjami pozarządowymi (w tym proobronnymi).**

SYNTEZA PRIORYTETÓW STRATEGICZNYCH RP

- Skoncentrowanie głównego wysiłku na zapewnieniu **bezpośredniego bezpieczeństwa, w tym obrony państwa i wzmocnieniu strategicznej odporności kraju (na agresję)**
- **Własny potencjał obronny** – podstawowy filar i gwarancja polskiego bezpieczeństwa; NATO, UE, strategiczne partnerstwa – filary wspierające
- Zdolności do **obrony terytorium i przeciw-zaskoczeniowe** – polska specjalizacja w NATO i UE
- Potrzeba umacniania **obecności w zachodnich strukturach bezpieczeństwa oraz wiarygodności i podmiotowości strategicznej** na arenie międzynarodowej